

Lausunto

3.5.2022

VN/12741/2022
VN/12741/2022-TEM-49

Sosiaali- ja terveysministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan jatkettavaksi osittain muutettuna tartuntatautilain (TTL) väliaikaisia säännöksiä, joiden tavoitteena on covid-19-epidemian leviämisen ehkäiseminen. Rajoitusten käyttöönottoa koskevat päätökset tehtäisiin jatkossa paikallisten ja alueellisten viranomaisten toimesta myös ravitsemisliikkeitä koskien. Henkilöliikenteen osalta Liikenne- ja viestintävirasto jatkaisi toimivaltaisena viranomaisena. Rajojen terveysturvallisuutta koskevien säännösten voimassaoloa esitetään jatkettavaksi, mutta niiden voimaantulosta 1.7.2022 jälkeen säädettäisiin erikseen voimaanpanolailla. Lakimuutoksen esitetään olevan voimassa 31.12.2022 saakka.

Työ- ja elinkeinoministeriön on tukenut sosiaali- ja terveysministeriön valmistelua osallistuen erityisesti yritysvaikutusten ja työllisyysvaikutusten arviointiin.

Lausuntonaan työ- ja elinkeinoministeriö toteaa seuraavaa:

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää perusteltuna, että lainsäädännössä varaudutaan covid-19-epidemian uudelleen vaikeutumiseen syksyllä 2022. TTL väliaikaisten säännösten jatkamista vuoden 2022 loppuun kannatetaan. Samalla ministeriö painottaa, että mahdolliseen uuteen epidemia-aaltoon tulisi pyrkiä varautumaan myös muilla tavoin. Rajoitustoimien keskeisenä tavoitteena on ollut terveydenhuollon kantokyvyn turvaaminen tilanteessa, jossa covid-19- taudin luonteesta ja hoitomuodoista ei ollut vielä kokemusta. Nyt kertynyttä tietoa tulisi pyrkiä hyödyntämään niin, että terveydenhuolto olisi paremmin varautunut mahdolliseen uuteen epidemia-aaltoon ja yhteiskunnan ja elinkeinotoiminnan rajoittaminen ei olisi ensisijainen epidemian hallinnan keino.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa nykyiseen sääntelyyn ehdotettua muutosta sen osalta, että jatkossa paikalliset ja alueelliset viranomaiset olisivat toimivaltaisia myös ravitsemisliikkeiden toiminnan rajoituksia koskevissa päätöksissä. Lisäksi ministeriö pitää tärkeänä, että päätöksentekokriteerit ovat jatkossa yhdenmukaiset kaikkien elinkeinotoimintaan kohdistuvien rajoitusten osalta. Tällä edesautetaan eri sektoreiden toimijoiden yhdenvertaista kohtelua, alueellisen tautitilanteen tarkempaa ja yhdenmukaisempaa huomiointia sekä rajoitusten tarkempaa maantieteellistä kohdentamista. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että TTL 58 §:n mukaisissa

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

kokoontumis- ja yleisörajoituksia koskevissa päätöksissä tulisi myös hyödyntää samoja kriteerejä kuin väliaikaisiin säännöksiin perustuvissa päätöksissä, vaikka kriteereitä ei esitetä lisättäväksi toistaiseksi voimassa olevaan TTL 58 §:ään.

Samalla kun rajoitusten käyttöönoton edellytyksiä yhdenmukaistetaan olisi tarpeen tarkastella ja linjata kriteereistä, joilla epidemiaa jatkossa seurataan. Käytössä olevia seurantakriteerejä kehitettäessä tulisi pyrkiä siihen, että kriteerit ja niiden avulla tautitilanteesta viestiminen mahdollistaa tilanteen seurannan myös elinkeinonharjoittajille niin, että he pystyisivät ainakin yleisellä tasolla ennakoimaan mahdollisia toimintaansa kohdistuvia rajoituksia. Olisi pyrittävä siihen, että elinkeinonharjoittajat tietävät, millaisissa tilanteissa rajoitusten käyttöönotto on mahdollista ja milloin epidemiatilanne on heikentymässä niin, että rajoitukset ovat todennäköisiä.

TTL 58 c §:ssä säädettäisiin jatkossa, että tartuntatautiviranomaiset voisivat päätöksellään velvoittaa toiminnan harjoittajaa rajoittamaan asiakasmääräänsä sisätiloissa, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun, rajatuissa ulkotiloissa, joita käytetään yli 50 henkilön samanaikaiseen oleskeluun ja 58 e §:n 4 momentissa säädettyissä tiloissa. Säännös soveltuisi näin ollen laajasti kaikkiin asiakastiloihin. Säännös eroaa nykyisin voimassa olevasta vastaavasta säännöksestä niin, että jatkossa toimivaltainen viranomainen päättäisi asiakasmäärien rajoittamisesta, kun nykyisin toiminnanharjoittaja voi oman toimintansa ominaispiirteet huomioiden päättää toimenpiteistä, jotta asiakkaiden väliset lähikontaktit voidaan välttää.

Asiakasmäärien rajoittaminen vaikuttaa merkittäväällä tavalla elinkeinonharjoittajien toimintaan ja toiminnan kannattavuuteen. Tästä syystä ravitsemisliikkeiden toiminnan rajoittamista koskevassa säännöksessä erikseen on säädetty ja ehdotetaan säädettäväksi siitä, kuinka paljon asiakasmäärää voidaan enimmillään rajoittaa eri tyyppisissä ravitsemisliikkeissä. TTL 58 c §:ään perustuva asiakasmäärien rajoittaminen viranomaispäätöksellä kohdistuisi hyvin erityyppisiin tiloihin, jotka mm. kooltaan ja toiminnoiltaan eroava merkittävästi toisistaan. Asiakkaiden oleskelun kesto tiloissa tai tiloissa oleskelun tapa eroavat merkittävästi riippuen siitä, millaisesta toiminnasta on kyse.

Siitä huolimatta, että esityksen mukaan toimivaltaisen viranomaisen tulee asiakasmäärän rajoittamista koskevassa päätöksessä määritellä, mitä päätöksen kohteena olevilla tiloilla tarkoitetaan, työ- ja elinkeinoministeriö esittää harkittavaksi, tulisiko pykälään sisällyttää listaus tiloista, joita päätös asiakasmäärän rajoittamisesta voisi koskea. Määrittelyssä voitaisiin hyödyntää esim. nykyisen TTL 58 e §:ssä säädettyä listausta. Pykälään tai pykälän perusteluihin ei sisälly selvitystä siitä, miten asiakasmäärää koskevassa päätöksessä määriteltäisiin tilassa sallittu asiakasmäärä toisin kuin ehdotetussa TTL 58 a §:n 4 momentissa, jossa sallittu asiakasmäärä määritellään suhteessa anniskeluluvassa tai paloturvallisuusmääräyksessä määritellyyn asiakaspaikkamäärään. Huomioiden se, että TTL 58 c § koskee kaikkia asiakastiloja, vastaava määrittely ei ole mahdollinen. Ministeriön näkemyksen mukaan olisi kuitenkin välttämätöntä esimerkiksi hallituksen esityksen perusteluissa jollain tavoin pyrkiä kuvaamaan sitä, kuinka korkeita asiakasmäärärajoituksia ja minkä sisältöisiä viranomaispäätöksiä säännöksellä mahdollistetaan.

Asiakastilojen sulkeminen kokonaan vertautuu elinkeinonharjoittamisen kieltoon ja siihen tulee turvautua viimesijaisena keinona. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että TTL 58 e §:ssä säädetään tilojen sulkumahdollisuudesta ainoastaan riskialtiimpien tilojen osalta ja pykälään sisältyvää luetteloa on supistettu. Lisäksi ministeriö pitää tärkeänä, että sulkupäätöksen tekemisen kriteereistä säädettäisiin yksityiskohtaisesti. Eduskunta on edellyttänyt, että elinkeinonharjoittajille on annettava kohtuullinen kompensatio tilanteessa, jossa niiden asiakastilat määrätään suljettavaksi. Ministeriö huomauttaa, että lain yritysten määräaikaisesta kustannustuesta voimassaolo päättyy 30.6.2022.

Hallituksen esitysluonnos ei sisällä ehdotusta EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisen käytön jatkamisesta. Syynä on se, että koronatodistuksen käyttöä rajoitusten vaihtoehtona ei voida pitää nykyisessä epidemiatilanteessa lääketieteellisesti perusteltuna ja tehokkaana toimenpiteenä tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Työ- ja

elinkeinoministeriö katsoo, että koronatodistus on ollut elinkeinonharjoittajille toimiva ja tärkeä instrumentti. Se on mahdollistanut toiminnan suunnittelun sekä varautumisen hyvin äkillisesti muuttuviin toiminnan rajoituksiin. Elinkeinonharjoittamisen näkökulmasta on valitettavaa, että koronatodistusta ei voida enää hyödyntää tällä tavoin. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että jatkossa tulisi arvioida keinoja vastaavan instrumentin luomiseen, jos tarve rajoitusten laajamittaiseen käyttöönottoon tulee uudelleen välttämättömäksi.

Hallituksen esitysluonnos sisältää ehdotuksen rajojen terveysturvallisuutta koskevien säännösten jatkamisesta siten, että säännökset sisältyisivät tartuntatautilakiin, mutta niiden voimaantulosta säädettäisiin erikseen voimaantulolailla, jos epidemiologiset ja lääketieteelliset perusteet rajojen terveysturvallisuustoimiin olisivat olemassa ja rajoitusten käyttöönotto olisi välttämätöntä. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että rajojen terveysturvallisuutta koskevia säännöksiä ei voida pitää perusteltuina, kun huomioidaan mm. se, ettei koronatodistuksen kansalliselle käytölle enää löydetä epidemiologisia perusteita. Jos katsotaan, että rajojen terveysturvallisuutta koskevien säännösten sisällyttäminen lakiin on välttämätöntä, ministeriö kannattaa sitä, että säännösten voimaantulosta säädetään erikseen lailla. Säännösten voimaannpanon välttämättömyyttä arvioitaessa tulee huomioida epidemiologisten näkökulmien lisäksi myös muiden maiden tilanne ja ratkaisut. Suomen toimenpiteiden ei tulisi erota muiden maiden ratkaisuista, koska sillä on suuri merkitys mm. matkailutoimialaan myös pidemmällä tähtäimellä.

osastopäällikkö

Antti Neimala

hallitusneuvos

Liisa Huhtala

Jakelu

STM Sosiaali- ja terveysministeriö

VN/12741/2022-TEM-49

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: